

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА НА СТОПАНСТВОТА ЗА ДОБИВ НА СУРОВО КРАВЕ МЛЯКО

Код: СОП – ЗХОЖ17

Версия: 01

Страница: 1 от 7

Приложение към Заповед № РД 11-500/01.04.2016 г.
на изпълнителния директор на БАБХ

I. ЦЕЛ НА ПРОЦЕДУРАТА:

С тази процедура се регламентира реда и начина на действие при извършване оценка на млекодобивните стопанства от официалните ветеринарни лекари към съответната ОДБХ, несъответствията със законодателството и предприемане на коригиращи действия.

Спазването на тази процедура гарантира единен подход при оценката на млекодобивните стопанства.

II. ОБХВАТ И ПРИЛОЖЕНИЕ:

Тази процедурата определя:

- Отговорностите и задълженията
- Реда за оценка на млекодобивните стопанства
- Действия при констатирани несъответствия
- Съпътстващи документи

Първоначално тази процедура се прилага за оценка на млекодобивните стопанства с 50 и повече млечни крави. В последствие ще се прилага и при оценка на млекодобивните стопанства с 10 до 49 млечни крави и млекодобивните стопанства с 1 до 9 млечни крави.

III. НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ /ПОЗОВАВАНЕ/:

Настоящата процедура е разработена в съответствие с:

1. Регламент /ЕО/ № 178/2002 за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасност на храните;
2. Закон за храните (Обн., ДВ, бр. 90 от 15.10.1999 г., посл. доп. ДВ, бр. 56 от 24 юли 2015 г.);
3. Закон за ветеринарномедицинската дейност (Обн., ДВ, бр. 87 от 1.11.2005 г, пос. изм. и доп., бр. 14 от 19.02.2016 г., в сила от 19.02.2016 г.);
4. Регламент /ЕО/ 853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно определяне на специфичните хигиенни правила за храни от животински произход;
5. Регламент /ЕО/ 854/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно определяне на специфичните правила за извършване на официален контрол върху продуктите от животински произход, предназначени за човешка консумация;
6. План за действие на България за укрепване на схемата за тестване на качеството на суровото краве мляко.

Съставил: 01.04.2016 г.
д-р Радослав Колев
главен експерт в дирекция
ЗХОЖКФ

Проверил: 01.04.2016 г.
д-р Цвятко Александров
началник отдел в дирекция
ЗХОЖКФ

Съгласувал: 01.04.2016 г.
д-р Георги Чобанов
директор на дирекция
ЗХОЖКФ

Прилага се от:
01.04.2016 г.

Подпис:

Подпис:

Подпис:

Всичко стр. 7

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА НА СТОПАНСТВАТА ЗА ДОБИВ НА СУРОВО КРАВЕ МЛЯКО

Код: СОП – ЗХОЖ17

Версия: 01

Страница: 1 от 7

IV. ОТГОВОРНОСТИ И ЗАДЪЛЖЕНИЯ:

Оценката на млекодобивните стопанства, вземането на проби сурово краве мляко, анализа на несъответствията и предприемането на коригиращи действия се извършва от официалните ветеринарни лекари.

Официалния ветеринарен лекар дава оценка на млекодобивното стопанство на основание:

- здравния статус на животните във фермата;
- проверка на сградния фонд, оборудването и хигиената на млекодобива във фермата;
- резултатите от изследването за ОБМ, ОБСК и инхибитори и физикохимичните показатели – масленост и точка на замръзване.

Областните дирекции изготвят графици за вземането на официални проби сурово краве мляко от млекодобивните стопанства на територията на съответната административна област.

Експерти от дирекции ЗХОЖКФ, ИТИС, ВОК и КХ при ЦУ на БАБХ осъществяват методическа помощ на ОДБХ и координират действията при изпълнение на плана за тестване качеството на суровото краве мляко

V. ОЦЕНКА НА МЛЕКОДОБИВНИТЕ СТОПАНСТВА И ДЕЙСТВИЯ ПРИ КОНСТАТИРАНИ НЕСЪОТВЕТСТВИЯ:

Оценка на фермите се извършва от официалните ветеринарни лекари от отдели ЗЖ и КХ при ОДБХ. Оценяването на фермите включва:

- *проверка на здравния статус;*
- *проверка във фермите;*
- *вземане на проби сурово мляко за ОБМ, ОБСК, инхибитори и физикохимични показатели.*

1. *Здравн статус на отглежданите животни.*

Официалния ветеринарен лекар извършва проверка на здравния статус по отношение на *туберкулоза* и *бруцелоза* по ЕПЖ. В ИИС ВетИС на БАБХ се проверява за:

- извършено алергично диагностичното изследване на терена за туберкулоза и отразени резултати от него. При наличие на неопределени и положителни реакции се проследява за извършени последващи изследвания – диференциално и диагностично изследване и отразени резултати от тях.
- взети кръви проби за бруцелоза ЕПЖ и отразени лабораторни резултати.

При проверката може да се установят следните несъответствия:

- не е извършена туберкулинизация на ЕПЖ над шест седмична възраст във фермата;
- не е извършено изследване за бруцелоза на ЕПЖ над дванадесет месечна възраст във фермата;
- не е сключен договор с регистриран ветеринарен лекар за ветеринарномедицинско обслужване.

При ОВЛ са налични копия на първичните документи за изпълнение на мероприятията по ДПП /протоколи от масово-профилактични мероприятия, сведения за извършена туберкулинизация, писма за вземане на проби, списъци на стопаните и др./

В периода от възникване на съмнение за туберкулоза или бруцелоза до окончателното поставяне на диагнозата и обявяване на заболяването, фермата се счита за отговаряща по здравен статус. Здравният

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА НА СТОПАНСТВОТА ЗА ДОБИВ НА СУРОВО КРАВЕ МЛЯКО

Код: СОП – ЗХОЖ17

Версия: 01

Страница: 1 от 7

статус и оценката на фермата се променят от датата на обявяване на заболяването. При туберкулозата по ЕПЖ /поради по-дългия период до окончателното поставяне на диагнозата/, от появата на съмнение за туберкулоза до излизане на лабораторния резултат, могат да се наложат ограничителни мерки /изолиране на съмнително болните животни, дезинфекция, отделно добиване на суровото мляко от съмнителните животни, температурна обработка на млякото и др./, до момента на окончателното потвърждаване или отхвърляне на съмнението за туберкулоза.

След проверка в ИИС, се извършва проверка във фермата с цел да се установи общото здравословно състояние на животните, наличието на признаци за други инфекциозни заболявания, признаци за заболяване на половите органи придружени с изтечения, ентерити с диария и треска, възпалителни процеси на вимето, рани по вимето и други патологични състояния, които могат да се отразят неблагоприятно на добитото мляко. Проверката има за цел да установи както прилагането на неразрешени медикаменти и провеждане на незаконно лечение, така и начина по който се провеждат редовни лечения и спазването на карентните срокове на приложените медикаменти. Проверява се дневника за приложени ВМП и дневника /амбулаторен дневник/ за проведени лечения за коректно отразени записи в тях.

Проверката цели да отговори, дали изследванията за туберкулоза и бруцелоза по ЕПЖ са коректно извършени и дали има съмнение по отношение на здравния статус на обекта.

В зависимост от здравния статус, оценката на фермата е: „Отговаря на Регламент ЕО/853/2004 “ и „Не отговаряща на Регламент ЕО/853/2004“.

Във ферма, която не отговаря по здравен статус на изискванията на Регламент ЕО/853/2004, оценката се преустановява. Към следващия етап от оценката на фермата се приминава единствено когато във фермата се изпълнят изискванията относно здравния статус.

При несъответствия ОВЛ предприема коригиращи действия – връчване на предписание със срок за отстраняване на несъответствията, съставяне на акт за административно нарушение, даване на указания и др. При изпълнение на предписанието и покриване на изискванията за здравен статус оценяването на фермата продължава със следващия етап:

2. Проверка във фермата

Проверката във фермата обхваща:

- *сграден фонд и оборудване* – помещенията и оборудването във фермата трябва да са разположени и конструирани така, че опасността от замърсяване на млякото да е сведена до минимум, да отговарят на хигиенните изисквания за добив на сурово мляко, доилните агрегати да са в добро хигиенно и техническо състояние, помещението за отглеждане на животни да е отделено от помещението за съхраняване на мляко, повърхностите на оборудването за доене, събиране и съхранение на мляко да се почистват лесно и позволява влажно почистване и дезинфекция;

- *хигиена на млекодобива* – подготовка за доене, пробно доене за откриване на органолептични отклонения в млякото, условия за хигиенно добиване и съхранение на мляко, оборудване на ПСМ, охлаждане на млякото след доенето, температурни условия на съхранение, количество добито мляко, кратност и час на доене, час на предаване на млякото, дезинфекция, дезинфекционни средства, мерки против гризачи;

- *хигиена на персонала* – използване на подходящо работно облекло, подготовка преди доене, поддържане на висока лична хигиена, заверени здравни книжки, контакти с животни от лични стопанства и други животновъдни обекти.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА НА СТОПАНСТВОТА ЗА ДОБИВ НА СУРОВО КРАВЕ МЛЯКО

Код: СОП – ЗХОЖ17

Версия: 01

Страница: 1 от 7

Констатациите от проверката във фермата се отразяват във въпросника от извършеното обследване, който след попълване се прикачва към обекта във ВетИС на БАБХ.

При несъответствия ОВЛ връчва предписание със срок за отстраняване на несъответствията и/или налага административна санкция.

По преценка на ОВЛ /в зависимост от степента на несъответствие/, срока на предписанието може да е до датата на последно вземане на официална проба /през третия месец/, и при изпълнението му и при съответстващи лабораторни резултати да завърши със становище за оценка на фермата.

3. Вземане на официални проби за ОБМ, ОБСК, инхибитори и физикохимия.

Вземането на официалните проби от сурово краве мляко е по схемата, използвана за категоризация на млечните ферми във връзка с дерогациите до края на 2015 г. Вземаните проби могат да бъдат:

- годна проба - проба взета съгласно изискванията на „СОП за вземане, приемане, изпитване и получаване на резултати от проби сурово мляко“;
- негодна проба – проба която не се приема за изпитване в лабораторията и която не е взета съгласно изискванията на „СОП за вземане, приемане, изпитване и получаване на резултати от проби сурово мляко“. Негодната проба трябва да бъде повторена;
- валидна проба – проба която не е манипулирана и не е невалидна;
- невалидна проба – проба която е положителна за инхибитори - не се взема под внимание при изчисляване на средно геометричните стойности за ОБМ и ОБСК. Невалидната проба трябва да бъде повторена;
- манипулирана проба – проба с резултати от изпитване за масленост $\leq 2,6\%$, точка на замръзване по-висока от минус $0,507^{\circ}\text{C}$, ОБМ $\leq 10\ 000$ на мл. и ОБСК $\leq 80\ 000$ на мл. При съмнение за манипулирана проба, се докладва на директора на ОДБХ и същата следва да се повтори. Повторното вземане на проба може да бъде възложено на друг ОВЛ.

Вземането на проби сурово краве мляко е съгласно приложената схема:

Показатели	I месец		II месец		III месец		IV месец		V месец		VI месец	
	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
ОБМ	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
ОБСК	1		1		1		1		1		1	
Инхибитори	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
Физикохимия	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
	Проби официален контрол /в червено/						Проби самоконтрол и офиц. контрол /в синьо/					

ОБМ – два последователни месеца, по най-малко две проби на месец;

ОБСК – три последователни месеца по най-малко една проба на месец;

Инхибитори – два последователни месеца, по най-малко две проби на месец;

Физикохимия – всяка проба се изследва и по физикохимични показатели –масленост и точка на замръзване.

Първите три месеца от стартиране оценката на фермите пробите се вземат от ОВЛ, а в следващите месеци пробите са по линия на самоконтрола.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА НА СТОПАНСТВОТА ЗА ДОБИВ НА СУРОВО КРАВЕ МЛЯКО

Код: СОП – ЗХОЖ17

Версия: 01

Страница: 1 от 7

При изчисляване на средно геометричните стойности се използват лабораторни резултати от годни, валидни и неманипулирани проби. За изчисляване на средно геометричните стойности след третия месец от стартиране оценката на млечните ферми се вземат резултатите от проби по официален контрол и от самоконтрола.

При получаване на незадоволителни резултати ОВЛ предприема коригиращи действия:

➤ При незадоволителни резултати за ОБМ, ОВЛ посещава фермата с цел да установи причината за това отклонение.

- при проверката се обследва здравословното състояние на животните, проведени лечебни и профилактични мероприятия във фермата за откриване и лечение на мастити, травми и рани на вимето, атрофирани четвъртити на вимето и др.;

- обследване на хигиената при доене - измиване и подсушаване на вимето преди доене, хигиената на доилните апарати и агрегати, отделяне на доилния апарат своевременно;

- обследване на хигиената в ПСМ – изправност на хладилната вана и хладилните съоръжения, условията за хладилно съхраняване на добитото мляко; измиване и дезинфекция на хладилната вана и съоръжения след предаване на млякото;

- обследва се начина и времето за охлаждане на млякото във фермата – веднага след доенето млякото се охлажда от 6 до 8°C; водене на записи за температурно отчитане;

- обследва се хигиената на персонала – редовно измиване на ръцете по време на доенето, наличие на заверени здравни книжки, използване на миесици и почистващи препарати.

В резултат от извършеното обследване ОВЛ може да издаде предписание със срок за отстраняване на пропуските, както и да вземе официална проба за анализ.

➤ при незадоволителни резултати за ОБСК, ОВЛ посещава фермата за да установи причините за това отклонение.

- обследва се здравословното състояние на животните – проведени лечения и профилактика, наличие на скрити /субклинични/ мастити, използване на тестове за тяхното откриване, използване на пробно сито преди доене за откриване на физикохимични и органолептични /визуални/ отклонения в млякото, отделно доене на маститни животни и отделяне на млякото;

- обследване на доенето във фермата – поддържане на доилните агрегати, настройка на пулсаторите, годност на доилните чорапчета, стойности на вакуума на доилния апарат;

На база направените констатации ОВЛ може да издаде предписание за предприемане корективни мерки, както и да вземе официална проба за анализ.

➤ при наличие на инхибитори в пробата, тя не се използва за изчисляване на средно геометрична стойност за ОБМ и ОБСК. ОВЛ посещава фермата и налага възбрана за продажба на мляко до излизане на отрицателен резултат за инхибитори. Когато се отнася за антибиотик/ци вземането на следваща проба се съобразява с карентния период на съответния антибиотик/ци и датата на първоначално приложение. Млякото е негодно за изхранване на животни и се унищожава по подходящ начин като се документира количеството унищожено мляко по дати и начина на унищожаване. Извършва се обследване на здравословното състояние на животните във фермата за установяване причините за поява на инхибитори в млякото - проведено незаконно лечение, прилагане

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА НА СТОПАНСТВОТА ЗА ДОБИВ НА СУРОВО КРАВЕ МЛЯКО

Код: СОП – ЗХОЖ17

Версия: 01

Страница: 1 от 7

на забранени ВМП, неправомерна употреба на антибиотици, употреба на ВМП без рецепта, проведено самолечение и др.

На база на направените констатации ОВЛ издава предписание за отстраняване на несъответствията или налага административна санкция, както и вземане на официална проба, съобразена с карентния период на приложения антибиотик/ци.

➤ *при отклонения във физикохимичните показатели /масленост и точка на замръзване/* ОВЛ извършва проверка и обследване за установяване на причините за манипулране на пробата. Такава проба не участва при изчисляване на средногеометричните стойности за ОБМ и ОБСК. Такава проба следва да се повтори. За манипулирана проба се уведомява директора на ОДБХ. Повторно вземане на проба може да се възложи на друг ОВЛ.

При получаване на резултати от анализите за ОБМ и ОБСК, близки до максимално допустимите - 100000 в мл., респективно 400000 в мл. и при резултати които будят съмнение за манипулиране на пробата, ОВЛ извършва проверка за установяване на причините за такива резултати и дава указания за предприемане на коригиращи действия.

В зависимост от лабораторните резултати в рамките на три последователни месеца и получени средногеометрични стойности за ОБМ и ОБСК и резултатите за инхибитори, оценката на фермата е: *„Отговаря на Регламент ЕО/853/2004 по показатели на млякото“* и *„Не отговаря на Регламент ЕО/853/2004 по показатели на млякото“*.

В ОДБХ се изготвят графици за вземане на проби сурово краве мляко. Графиците са по общини и по ОВЛ които ще вземат пробите от млекодобивните стопанства на територията на общината. При стартиране процеса на оценяване на фермите, следва оценката да започне от по-големите ферми, произвеждащи по-големи количества мляко за пазара. При изготвяне на графиците се вземат под внимание и човешките ресурси и броя на фермите по общини, а също и това, че има ОВЛ обслужващи по две или повече общини.

В дирекция ЗХОЖКФ се изготвя график за разпределение на пробите от ОДБХ по лаборатории. Изследването на пробите се извършва в ИЛ към ОДБХ-София-град и ИЛ към ОДБХ-Хасково, съгласно графика за разпределение на пробите. Препоръчва се последната проба за тримесечния период да се вземе до 25-то число на месеца, за да може при получаване на несъответстващ резултат от последната проба, да има достатъчно време за повторно вземане на проба в рамките на третия месец.

На основание на констатациите от извършените проверки за здравния статус, за хигиенните условия на добиване, съхранение и транспортиране на млякото, получените резултати за средногеометричните стойности за ОБМ и ОБСК, наличието или отсъствието на инхибитори и стойностите на физикохимичните показатели на добитото мляко, изпълнени или не изпълнени предписания, официалния ветеринарен лекар дава следните оценки на фермата: *„Млекодобивното стопанство **отговаря** на изискванията на приложение III, раздел IX, глава I, подглава I, II и III на Регламент ЕО/853/2004“* или *„Млекодобивното стопанство **не отговаря** на изискванията на приложение III, раздел IX, глава I, подглава I, II и III на Регламент ЕО/853/2004“*

Оценката на млекодобивните стопанства, завършва със становище по образец утвърден от изпълнителния директор на БАБХ. Становището се изготвя от официалния ветеринарен лекар в електронен вариант и се прикачва във ВетИС към животновъдния обект. При промяна статуса на фермата, становището се сваля от ЖО във ВетИС.

СИГУРНОСТ ВСЕКИ ДЕН

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ОЦЕНКА НА СТОПАНСТВАТА ЗА ДОБИВ НА СУРОВО КРАВЕ МЛЯКО

Код: СОП – ЗХОЖ17

Версия: 01

Страница: 1 от 7

VI. ОПРЕДЕЛЕНИЯ:

- „Млеконадойни крави“ – крави за добив на краве мляко;
- „Млекодобивно стопанство“ – животновъден обект в който се отглеждат млеконадойни крави за добив на мляко, с оглед да бъде пуснато на пазара като хранителен продукт;
- „Млекосъбирателен център“ – обект, в който при хладилни условия се съхранява мляко, прието от малки семейни ферми /от 1 до 9 крави/;
- „Представителна проба“ – проба взета от общото сурово мляко, от утринния или вечерен млеконадой от всички млеконадойни /лактиращи/ крави в млекодобивното стопанство.

VII. СЪПЪТСТВАЩИ ДОКУМЕНТИ:

- Чек лист /въпросник/ за проверка на млекодобивно стопанство – образец Мляко 3, утвърден със заповед № РД 11-..... от2016 г. на изпълнителния директор на БАБХ;
- Становище за оценка на млекодобивно стопанство – образец Мляко 4, утвърден със заповед № РД 11-..... от2016 г. на изпълнителния директор на БАБХ;
- Актове за вземане на проби сурово краве мляко – образец Мляко 1 и образец Мляко 2/ утвърдени със заповед № РД11-304 от 02.03.2016 г. на изпълнителния директор на БАБХ;
- Протокол от лабораторно изпитване на проби сурово краве мляко;
- Предписание – образец ЗХОЖ – 5/Утвърден със Заповед No РД 11-30/08.03.2011 г. на изпълнителния директор на БАБХ;
- Разпореждане за унищожаване или насочване за преработка на суровини и храни от животински произход – образец ЗХОЖ – 6/Утвърден със Заповед No РД 11-30/08.03.2011 г. на изпълнителния директор на БАБХ;
- АУАН

VIII. ПОСЛЕДВАЩИ ПРОВЕРКИ:

ОВЛ посещава млекодобивното стопанство за извършване на първоначална оценка и вземане на официални проби за качеството на млякото и съответствие с на Регламент ЕО/853/2004.

Последващи проверки се извършват при промяна в здравния статус, при получаване на несъответстващи лабораторни резултати, с цел изясняване на обстоятелствата, констатиране на несъответствията и предприемане на корективни мерки, при вземане на официалната проба за годината, или при попадане в списъка на обектите за проверка на база оценката на риска.

IX. РЕГИСТЪР НА ВЕРСИИТЕ:

Дата на издаване	Версия	Променени страници №	Вид на промяната